

Indlæg ved

Paneldebat ved LIVIA Fondens Prisuddeling d. 11. november 2023

Af Susanne Possing, medlem af OMTÆNKE-tanken under NEJ til Oprustning – JA til Bæredygtig Sikkerhedspolitik

På FN's generalforsamling i januar 2023 sagde Antonio Guterres:

“Jeg har en særlig besked til producenterne af fossile brændstoffer og dem der hjælper dem med at udvide produktionen og skrabe monsterstore profitter til sig: Hvis ikke I kan slå ind på en troværdig kurs mod netto nul-udledninger i 2025 og 2030 for alle jeres operationer, så skal I ikke være i business.

Det, der er jeres kerneprodukt, er vores kerneproblem. Vi har brug for en genbrugsrevolution, ikke for en selvdestruktiv genoptagelse af fossil brændselsproduktion.”

Hvem generalsekretæren taler til her, er klart nok. Og Guterres ved, at Jorden bebos af tæt på 8,1 milliarder mennesker, og at vi i Vesten udgør mindre end en fjerdedel af dem.

Hvorfor nævner jeg det? Det gør jeg for at understrege, at sikkerhedspolitik i dag ikke kun kan handle om den traditionelle om eget forsvar, og hvor man tager militære midler i brug. Nej, vi skal søge en sikkerhed, der ikke forgår, men opretholder sig selv – altså er holdbar, det, vi kalder bæredygtig. Det betyder, at vi må have en politik, der tager højde for *alle* de livstruende og konfliktskabende forhold, der truer kloden i dag.

Som om det var nemt. Men vi bliver nødt til at spørge, hvad der sker, hvis vi overser klimaet, den globale ulighed og alle dem der flygter? Vi ved, at alt dette truer vores alle sammen's sikkerhed – på en lige så grundlæggende måde som de nukleare stormagter gør – nemlig med udslættelse af livet på jorden, med kaos og en overlevelseskamp, vi i dag slet ikke kan forestille os omfanget af.

Vi – dvs. især den vestlige kapitalisme og dens fortrinsvis mandlige magtudøvere og apologeter – har troet, vi kunne tæmme naturen, men den slår igen, og forsøget på med det, man med et tilsyneladende neutralt ord kalder 'økonomisk vækst' at kontrollere den, fører til, at de ressourcer, der er en forudsætning for kommende generationer, svækkes eller ødelægges. Det er selve grundlaget for vores liv, vi taler om.

Og klima- og biodiversitetskrisen er ikke fremtid. Folk dør af den og flygter fra den her og nu, og det vil kun blive værre. Og truslen forværres af, at uligheden i verden vokser.

Jeg ved godt det er træls at høre på, men I får lige nogle kolde kendsgerninger:

Siden 2020 har den rigeste ene procent af verdens befolkning indkasseret næsten 2/3 af al ny velstand. Hvor det i 2021 var 287 millioner, er det i dag 350 millioner mennesker, der hver dag mangler mad og vand. De fattige har ikke noget at stå imod med. Og når de

må flygte, fordi de ikke længere kan leve, hvor generationer før dem levede, har de ingen steder at tage hen. Klimaflygtninge accepteres ikke som flygtninge med ret til asyl. Verden har i dag godt 100 millioner flygtninge. Mere end halvdelen af dem er kvinder. De flygter af alle mulige grunde, krig, fordrivelse, politisk repression. Ifølge Care skete det i 2020 knap 10 millioner gange, at et menneske måtte flygte på grund af krig og konflikt. Det samme skete 30 millioner gange på grund af klimaforandringer og ekstremt vejr.¹ De tal vil ikke blive mindre fremover.

I november 22 skønner UNHCR, at 70 % af internt fordrevne og 40 % af alle flygtninge befinder sig i lande, der anses for at være meget sårbare for klimaændringer. Og FN's miljøorganisation anslår, at kvinder udgør intet mindre end 80 % af alle klimaflygtninge.

Hvis ikke folk flygter, kommer de op at slås, med hinanden og/eller med myndighederne. Og de med hinanden. I kampen om det, der er tilbage, når måneders tørke træder i stedet for regntiden, og hirsens visner på marken. Eller når hidtil usete oversvømmelser sluger afgrøder og huse og skoler, som det sker fx i Sydsudan og på Afrikas Horn.

Klimaforandringerne er i det hele taget gået hurtigere i Afrika end i resten af verden. Der bor der godt 1,4 milliarder mennesker. En ny rapport om klimaforandringerne i Afrika viser, at – hvis ikke der sættes *alvorligt* ind og det *nu* med støtte til de særligt udsatte lande (som jo IKKE er dem, der udleder den CO₂, der forårsager klimaulykkerne), så vil omkring 1,2 milliarder afrikanere de kommende godt tyve år komme til at leve med forurenede vand; ja, jeg sagde 1,2 milliarder (af de 1,4). Ligeså mange eller flere vil mangle mad, og millioner vil blive ramt af risiko for, at kysterne eroderer, der hvor de bor. Rapporten skønner, at en fjerdedel af Afrikas befolkning – som i 2050, altså om bare 25 år, forventes at være omkring to milliarder – kan blive fordrevet som en direkte konsekvens af klimaforandringerne.

Er det det, vi vil? Nej, vi vil ikke se stiltiende til, at vores sydlige medborgere, der i forvejen har dårlige demokratiske muligheder for at indvirke på deres egne livsbetingelser, skal gå til, eller flygte nordpå. Eller at der udløses nye og forværrede konflikter og krige, som også stormagterne og EU involverer sig i.

For tiden er der røster i de afrikanske civilsamfund (som fx Wanjira Mathai, datter af stifteren af *Green Belt Movement* i Kenya, Wangari Mathai, der fik Nobels Fredspris i 2004), der taler for, at det kommende klimatopmøde COP28 i De Forenede Arabiske Emirater (UAE) i december skal tage fat om den migration, der har med klimaet at gøre, udvikle bedre mekanismer til at støtte de fordrevne personer og de samfund, der bliver deres nye værter. De taler som noget nyt også om det, de kalder klimasikkerhedens rolle

¹ <https://care.dk/det-goer-vi/klima/klimaflygtninge>

i indsatser for at fremme fred, og at mødet skal bidrage til at reducere konflikter, der er drevet af knaphed på ressourcer.

Hvad COP28 kan udrette, ved vi ikke. Det hele er komplekst og proppet med modsatrettede interesser. Men noget af det VI i civilsamfundet vel kan gøre, er blive ved med at konkret at afdække sammenhænge, som dem, jeg taler om her. Og opfordre vores regering til at bakke om bag de afrikanske røster. Og ellers levere de 5 mia. kr. om året, vi skylder i klimabistand, som vi har forpligtet os til.

Om de lytter ved vi ikke. Men sammen med stadig flere bevægelser verden over ved vi, at det er den globale kapitalismes utæmmelige krav om vækst, der er problemet. Bag den grasserende ulighed og bag klima- og biodiversitetskrisen. Og på geopolitisk indviklede og finurlige måder også motoren i de store krige. I OMTÆNKE-tanken bakker vi derfor fuldtønt op bag Guterres, og vi vil (sammen med Den Grønne ungdomsbevægelse og andre bekymrede) gøre, hvad vi kan for at få stoppet både fossile og krigsgale syndere.